

A photograph of a forest landscape. In the foreground, a large, flat, grey rock sits on a bed of moss and fallen leaves. To the right of the rock is a wooden bench made of slats, partially covered in moss. The background is filled with trees; some have bare branches, while others have green needles. The sky is overcast and grey.

En bergsklack i Guldheden

Arkeologisk utredning, steg 1
Guldheden 754:4, L2020:405
Göteborgs Kommun
Willie Nordström och Johanna Lega
Kulturmiljö, Förvaltningen för kulturutveckling
KU Arkeologisk rapport 2020:11

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

En bergsklack i Guldheden

Arkeologisk utredning, steg 1
Guldheden 754:4, L2020:405
Göteborgs Kommun
Willie Nordström och Johanna Lega
Kulturmiljö, Förvaltningen för kulturutveckling
KU Arkeologisk rapport 2020:11

Författare Johanna Lega

Grafisk form, layout och teknisk redigering Gabriella Kalmar

Omslagsbild En trädgårdsbänk, placerad så att den som vill kan koppla av till utsikten. Foto: Johanna Lega.

Förvaltningen för kulturutveckling

Vänerparken 13

462 35 Vänersborg

tel. 010-441 42 00

www.vastarvet.se

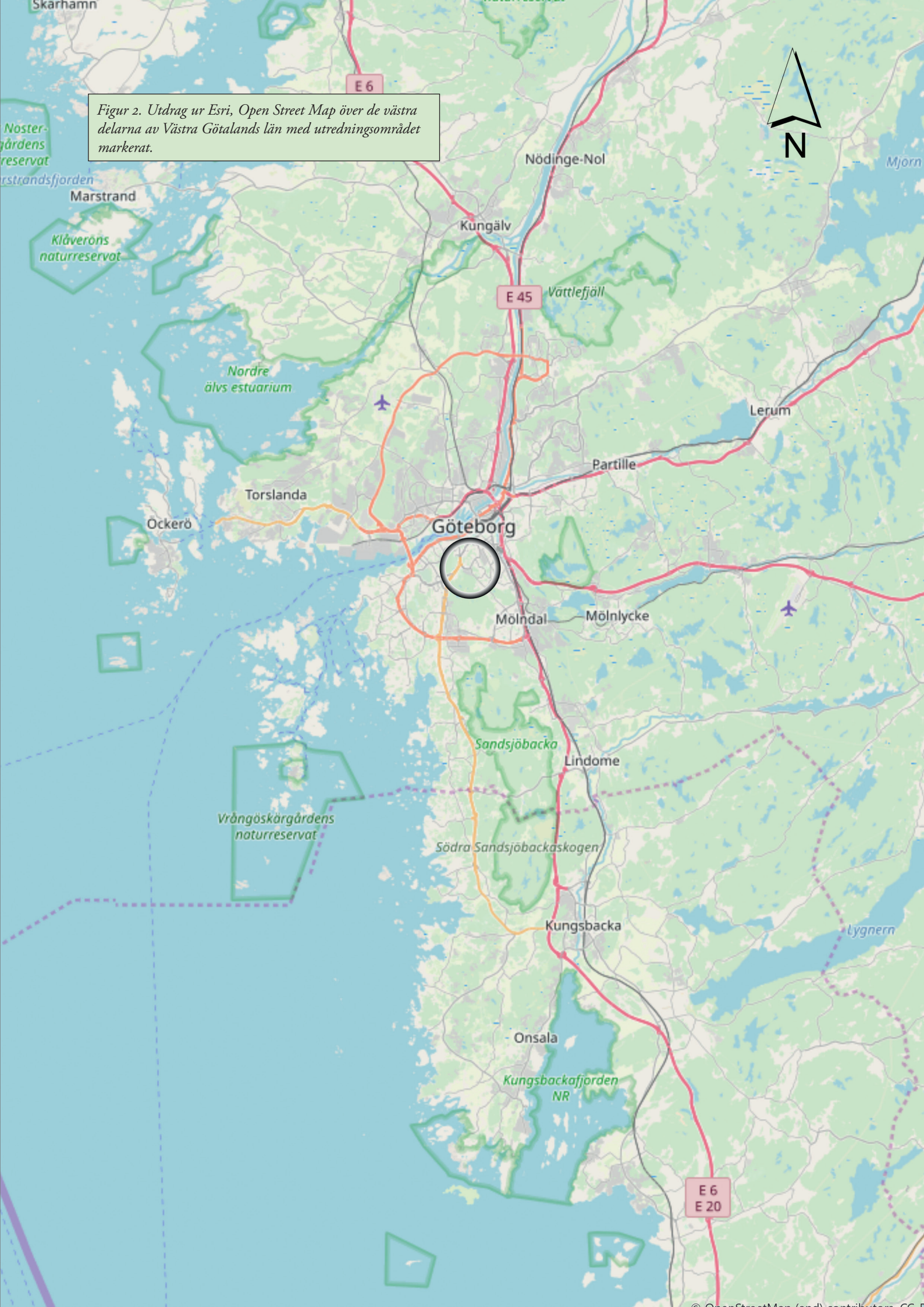
Innehåll

Sammanfattning.....	6
Bakgrund.....	6
Utredningens syfte och metod.....	6
Landskap och fornlämningar.....	6
Historiskt kartmaterial och resultat.....	8
Slutsats och åtgärdsförslag.....	8
Online-resurser	8
Historiska kartor	8
Tekniska och administrativa uppgifter	8

Figur 1. Utdrag ur ESRI, National Geographic World Map över Västra Götalands län med platsen för undersökningen markerad.

Figur 2. Utdrag ur Esri, Open Street Map över de västra delarna av Västra Götalands län med utredningsområdet markerat.

Figur 4. En del av gärdesgården i utredningsområdet. Foto: Johanna Lega.

Sammanfattning

Med anledning av att fastighetskontoret i Göteborgs Stad planerar att bebygga ett område inom Guldheden har kulturmiljöenheten inom Västra Götalandsregionen genomfört en arkeologisk utredning steg 1. En okulär besiktning resulterade i att en gammal gräns i form av en stengärdesgård upptäcktes. Denna är att betrakta som övrig kulturhistorisk lämning och i övrigt är lokalen tom på arkeologiskt intressant material.

Bakgrund

På uppdrag från Länsstyrelsen (dnr 431-33630-2019) har kulturmiljöenheten inom Västra Götalandsregionen genomfört en arkeologisk utredning, steg 1, i centrala Göteborg.

Undersökningsområdet om cirka 7 700 kvadratmeter är beläget inom fastigheten Guldheden 754:4, på en bergsknalle mellan Medicinaregatan och Fricksgatan.

Utredningen utfördes under en fältarbetsdag, den

2019-11-15. Arkeologisk personal och projektledare var Johanna Lega, anställd vid kulturmiljöenheten inom Västra Götalandsregionen.

Utredningens syfte och metod

Syftet med utredningen var att fastställa om det fanns okända fornlämningar inom undersökningsområdet.

Innan fältarbetet påbörjades gjordes en genomgång av det historiska källmaterialet där bland annat äldre kartmaterial studerades. Därefter utfördes en okulär besiktning av undersökningsområdet. Fältdokumentationen gjordes med hjälp av mjukvaran Arkeo på en ritplatta. Anläggningar mättes in med RTK-GPS och efterbearbetning gjordes i ArcGIS.

Landskap och fornlämningar

Fastigheten Guldheden 754:4 ligger i centrala Göteborg, nära Sahlgrenska Universitetssjukhuset. Den

Figur 3. Utdrag ur ESRI, Open Street Map, med närliggande fornlämningar markerade.

omkringliggande miljön är en stadsmiljö med både bil- och kollektivtrafik, våningshus med kontor och bostäder samt bergiga miljöer som bryter av stadslivet med berg i dagen och lågt växande träd. Terrängen kring utredningsområdet är kuperad och jordarten består framför allt av berg och glacial lera. Det finns även stråk av sand och morän i de närliggande partier som brukas för kolonilotter. Det aktuella utredningsområdet består av berg och är beläget på en höjd av 50–70 meter över havet.

Det förekommer sparsamt med fornlämningar i närheten till utredningsområdet. Den närmsta registrerade fornlämningen är inmätt cirka 50 meter väster om fastighetsgränsen och är ett lösfynd som gjordes 1916 (Göteborg 260:1). Cirka 300 meter söder om utredningsområdet finns en registrerad boplats och en stensättning (RAÄ Göteborg 476/LI960:8152, RAÄ Göteborg 234:1/LI969:1392). Andra närliggande fornlämningar finns i form av skålgropar och historiska ristningar (RAÄ Göteborg 203:1/LI969:846, RAÄ Göteborg 462/LI960:7903, Göteborg 461/LI960:7886). Samtliga ristningslokaler ligger över 500 meter norr om fastigheten Guldheden 754:4.

Historiskt kartmaterial och resultat

Området hörde tidigare till Änggården, Örgryte socken, och uppgick i Göteborgs stad 1922. På bergsknallen finns ingen odlingsbar mark och det kringliggande området började bebyggas först under senare delen av 1800-talet. Den linjeformade stenformationen som återfanns vid utredningen kan härledas till en gräns som syns på en karta över stora Änggården från 1888. Denna gräns finns ej på senare kartor från 1906 och framåt.

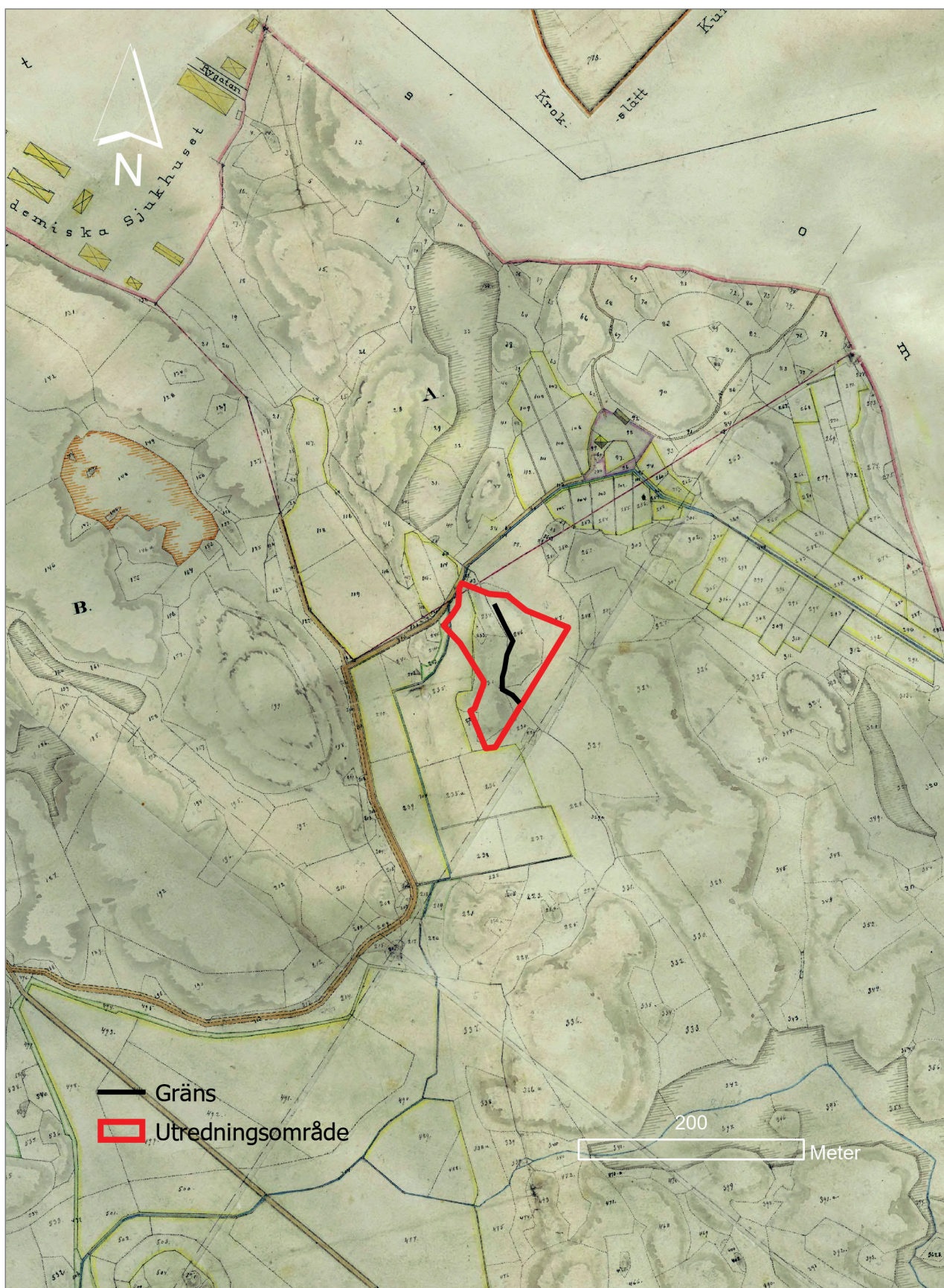
Gränsen föregår 1888 men det finns inga indikationer på att den föregår 1850, därav kan den betraktas som recent och har registrerats som ÖKL (L2020:405).

På platsen återfinns för övrigt inget av arkeologiskt intresse.

Slutsats och åtgärdsförslag

Utredningen kunde påvisa att det inte finns några fornlämningar inom undersökningsområdet.

Förvaltningen för kulturutveckling anser att exploatering kan fortsätta som planerat.

Figur 5. Hemmansklyvning, Änggårdens från 1888, med utredningsområdet och den aktuella gränsen markerad.

Online-resurser

Fornsök – Riksantikvarieämbetets kulturmiljöregister

GSD – Fastighetskartan, Sverigekartan och Översiktskartan, Lantmäteriet

SGU – Jordartskartan. Skala 1:25 000

SHM – Statens historiska museum

Historiska kartor

I4-ÖRG-183, Hemmansklyvning, ägostyckning (1888), Lantmäterimyndigheternas arkiv

I4-ÖRG-295, Ägostyckning (1906), Lantmäterimyndigheternas arkiv

Tekniska och administrativa uppgifter

Lst dnr: 431-33630-2019

KU dnr: 2020-00650

KU pnr: 13948

Län: Västra Götalands län

Kommun: Göteborg, Göteborgs stad

Läge: N 6397868, E 319047

Koordinatsystem: SWEREF 99 TM

Uppdragsgivare: Göteborgs Kommun

Ansvarig institution: Förvaltningen för kulturutveckling

Projektledare: Johanna Lega

Fältpersonal: Johanna Lega

Fältarbetstid: 4 timmar

Arkiv: Handlingar förvaras digitalt hos
Förvaltningen för kulturutvecklings diarium

Fynd: Inga fynd tillvaratogs

Rapporten finns tillgänglig på: <https://app.raa.se/oppnadata/forndok>

Förvaltningen för kulturutveckling bildades 1 januari 2020 och är en samman-
slagning av de tidigare förvaltningarna Kultur i Väst och Västarvet.

